

„СТРАХ И БИЗНЕС - VII“

- ECE -

Основата на икономиката е политиката, която се явява неин концентриран израз, а във фундамента на политиката стои умението да се водят преговори, а в умението да се водят преговори стои онова, което се нарича PR, и то предполага при дискусия и обсъждане на важни въпроси да се взема мнението на всеки, от най-големия до най-малкия.

За баща на PR-а се счита Иля Еренбург - руски евреин, който чрез промяна на пропагандните методи обърнал хода на Втората световна война, но за това друг път. Сега имам желание да ви разкажа един действителен случай:

„В една фирма, в една много известна фирма, в която произвеждат автомобили в милиони бройки от доста ремираната марка - закъсали за пари. Случва се на всеки, е, почти на всеки. Владеели хората PR-а и събрали мнението на всички работници и служители за това как да се икономисат пари.

Най-ценно се оказало предложението на нощния зач на един от цеховете, който изразил недоумение - защо нощем работи осветлението в цеховете с напълно автоматизирани и роботизирани линии? Ставало въпрос за шестцифрени числа и реализирането на тази икономия на практика допринесло най-много за успешното излизане на фабриката от финансовата криза!!!“

Като чета и слушам от няколко дни, се сетих за разказаното по-горе и без да претендирам за авторство или каквото и да е друго „щекотливо“ качество или квалификация, реших да споделя с читателите на вестник „Застраховател прес“ следното относно данъци, застраховки, осигуровки и т.н.

В общи линии основните законови положения, регламентиращи самообезпечаването на българските граждани с допълнителни пенсии, са верни, актуално целенасочени и правилни. В същия контекст могат да бъдат определени до известна степен като едностранични, недостатъчни и непълни по следните причини:

1. Настоящите законови клаузи, регламентиращи самоосигуряването с допълнителни пенсии, са едностранични, а оттам и слабо ефективни на практика, тъй като в тях не се съдържа и не се обосновава интересът и ползата на държавата при осъществяването им в практиката на финансовата система. Опитът в последните години показва, че правата на гражданите и облекченията за тях, предвидени в закона, се удовлетворяват частично и дори уклончиво при поредното актуализиране на законовата база, върху която се развива финансовата индустрия на държавата и/или при опитите за тяхното ползване

дадените по закон финансови облекчения се обезсилват, преиначават и дори обезмислят с административни актове и ходове на различни лица и/или институции, ангажирани с бюджетните приходи. От гледна точка на правовия ред подобно стечение на обстоятелствата би следвало да е невъзможно, но практиката показва друга действителност. Най-често се стига до „патови“ ситуации, в които се блокират частично или напълно усилията за увеличаване дълбочината на застрахователноосигурителното проникване чрез протакане и премълчаване отговорите на важни въпроси относно непрекъснато възникващите казуси. Положителна промяна в отношението към материята от страна на администраторите процеса на теория е възможна, но за съжаление вероятно това изисква неприемливо много време.

2. Законовите клаузи, отнасящи се към осигурителния процес, са непълни, тъй като в така актуалните трактовки на „трисълбовото осигуряване“ на практика липсват разсъждения и становища за значимостта на животозастраховането относно обезпечаването на гражданите с допълнителна пенсия. В същото време в законовите разпоредби навсякъде се съдържат предложения за данъчни преференции не само за допълнителните осигурителни вноски, а и за премии/вноските за застраховки „Живот“.

Считам, че коментарът на някои аспекти от животозастраховането може да доведе до изводи и ефективни предложения към законодателя, които да удовлетворят едновременно и двете страни - държавата и нейната финансова политика и практика, от една страна, и лицата, които желаят допълнителна пенсия, от друга. Мащабите на взаимния интерес могат да бъдат значителни и за цялостното развитие на обществото и повишаването на стандарта на живот в Република България. Макар и да изглежда странно, първопричината за общата „патова“ ситуация по темата е до известна степен етимологична! В страни с решени пенсионни проблеми за пенсионното осигуряване и дългосрочното животозастраховане със спестяване на определена сума, платима в края на застраховката - е възприет един общ термин. Такива страни са Германия, Австрия и др.

В Република България под животозастраховане се разбира покритието на много широк кръг рискове, подробно изброени в Раздел I, Приложение №1 към Кодекса за застраховането (КЗ), от които рискове само един-единствен има отношение към обезпечаването с допълнителна пенсия и той е в контекста на Раздел I, т. 1 на Приложението и дори представлява само част от въпросната точка.

С цел верни и точни изводи следва да се признае, че от рисковете по Раздел I, т. 1 от Приложението трябва да бъдат изключени всички краткосрочни застраховки и неспестовни рискове с изключение на риска „Смърт“, покрити в т.нар. рискови застраховки „Живот“ (без спестовен елемент), независимо от тяхната продължителност и с цел да се концентрира вниманието върху застраховките „Живот“, осигуряващи застрахователно спестяване и рента-пенсия.

Настоящата редакция на чл. 19, ал. 1 и ал. 2 определя до 10% намаление на данъчната основа за доброволно пенсионно осигуряване и до 10% намаление на данъчната основа при облагане с ДОД за направените лични вноски за:

□ доброволно здравно осигуряване;

□ вноски/премии за застраховки „Живот“.

Налице е фактът, че здравното осигуряване и застраховките „Живот“ ползват едно общо данъчно облекчение до 10% върху данъчната основа, от една страна, а от друга, терминът „Застраховка живот“ включва редица рискове, нямащи нищо общо със застрахователното спестяване или пък тези рискове се покриват за сметка на спестовния елемент при калкулирането им в една обща, унитарна застрахователна премия.

До тук направените изводи следва да генерират и първото предложение към законодателя, тъй като обединяването на данъчно облекчените премии за застраховки „Живот“ и вноските за доброволно здравно осигуряване - под една обща ставка от 10%, е неправилно, несправедливо и не дава ресурс за проявяване на ефекта от застрахователното спестяване, което както ще стане въпрос по-нататък, е от решаващо и двустранно (за държавата и получателите на допълнителни пенсии), фундаментално значение. Считам за наложителна и една елементарна калкулация и сравнение, касаещо размерите на фискално облекчените вноски за осигуряване с пенсия, застраховане за пенсия и застраховане/осигуряване за болести, неработоспособност и други подобни. Както става ясно, при фискалното облекчаване следва да бъдат предвидени данъчни облекчения за четири различни мероприятия, обединени в две различни групи, а именно:

Първа група:

□ спестовна застраховка „Живот“ с пенсионна клауза;

□ осигуровка за пенсия.

Втора група:

□ застраховки „Живот“ без пенсионна клауза и спестовен елемент;

□ здравни осигуровки.

По отношение размера на

предлаганите фискални облекчения следва изводът, че мероприятията, даващи допълнителна пенсия, следва да бъдат с равни по размер облекчения - и застраховките, и осигуровките.

Мероприятията, осигуряващи плащанията при болести, лечение, неработоспособност и т.н., а именно краткосрочни застраховки „Живот“ и вноските за здравно осигуряване, имат от 5 до 10 пъти по-ниско относително тегло като цена спрямо осигуряването и застраховането за пенсия, а от тук и изводът, че ако се вземе предвид сегашната база от 10% намаление на данъчната основа за осигуряване с пенсия, то размерът на фискалното облекчение за втората група мероприятия, „краткосрочни застраховки „Живот“ и „здравно осигуровки“, може да бъде около 2% от дохода на лицето.

На онези, които са имали търпението да стигнат до тук, по-долу предлагам проект за редактиран текст на чл. 19 от ЗДДФЛ, а именно:

Чл. 19, ал. 1. Сумата от годишните данъчни основи се намалява с направените през годината лични вноски за:

т. 1. дългосрочно, над 3 години, застраховане със застраховки „Живот“, съдържащи в актюерските калкулации на застрахователните премии спестовен елемент и рента-клауза за изплащане на застрахователната сума в съответните общи условия към застраховката, в общ размер до 20 на сто от дохода за месеца; *

т. 2. допълнително осигуряване за пенсия в общ размер до 20 на сто от дохода за месеца;

т. 3. рискови застраховки „Живот“, несъдържащи в актюерските калкулации на застрахователните премии спестовен елемент, до 2 на сто от дохода за месеца;

т. 4. допълнително здравно осигуряване, до 2 на сто от дохода за месеца.

Ал. 2 Облагаемият доход, начислен за месеца, през който е положен трудът за доходите от трудови правоотношения, се намалява с направените през месеца чрез работодателя лични вноски за:

т. 1. дългосрочно, над 3 години, застраховане със застраховки „Живот“, съдържащи в актюерските калкулации на застрахователните пре-

мии спестовен елемент и рента-клауза за изплащане на застрахователната сума в съответните общи условия към застраховката в общ размер до 20 на сто от дохода за месеца; *

т. 2. допълнително осигуряване за пенсия в общ размер до 20 на сто от дохода за месеца;

т. 3. рискови застраховки „Живот“, несъдържащи в актюерските калкулации на застрахователните премии спестовен елемент, до 2 на сто от дохода за месеца;

т. 4. допълнително здравно осигуряване до 2 на сто от дохода за месеца.

Ал. 3..... (госегашен текст)

Ал. 4..... (госегашен текст)

Ал. 5. (нова) Работодателят е длъжен да превежда вноските на застрахованото или осигуреното лице по банков път на застрахователя или осигурителя. **

* Считам, че данъчните облекчения, визирани на действащата редакция на чл. 19, в размер от 10 на сто са минимизирани и съобразени със средната възраст на населението на Република България, не осигуряват достатъчно натрупване на суми, необходими за получаването на достатъчни по размер пенсии. Размер от 10 на сто е достатъчен само и единствено за лицата, които са в самото начало на осигурителния си стаж. Актуалният размер на данъчното облекчение според мен е в размер до 22 на сто от доходите на лицата, които следва да се обезпечат с допълнителна пенсия както чрез застраховка, така и чрез осигуровка за такава.

** Създаването на ал. 5 в чл. 19 от ЗДДФЛ е необходимо, тъй като не са редки случаите, в които работодателите (особено от т. нар. „сив сектор“ на икономиката) безцеремонно отказват да превеждат вноските на работниците и служителите си и по този начин осуетяват на практика правата им за ползване на данъчни облекчения.

С евентуалното осъществяване на предлаганата по-горе нова законова редакция на чл. 19 от ЗДДФЛ считам, че се отстранява конституираната от мен непълнота в законова-та рамка.